

GUIDE TIL EN GOD START I DET KOMMUNALE HANDICAPRÅD

- inspiration, værktøjer og øvelser

Det Centrale Handicapråd

Publikationen er udgivet af:

Det Centrale Handicapråd

Stationsvej 10

9460 Brovst

Tlf: 33 11 10 44

E-mail: dch@dch.dk

www.dch.dk

**Guide til en god start i det kommunale handicapråd
- inspiration, værktøjer og øvelser**

April 2022

1. udgave, 1. oplag

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-90985-08-0

Design, layout og tilgængelighed: 4PLUS4

INDHOLD

1. Indledning	4
2. Hvad er vores opgave og rolle?	5
3. Hvordan løser vi vores opgaver bedst?	9
4. Hvordan får vi et godt samarbejde i rådet?	12
5. Hvordan skaber vi fremdrift i arbejdet?	15
6. Hvordan får vi nye medlemmer involveret i arbejdet?	18
7. Hvem samarbejder vi med?	20
8. Hvordan kommer vi på den politiske dagsorden?	24

1. INDLEDNING

Denne guide giver dig inspiration og konkrete værktøjer til at kickstarte jeres fælles arbejde i det kommunale handicapråd. Målet er at gøre det nemmere at få overblik over de væsentligste opgaver i rådet og få sat gang i de vigtige drøftelser af mål og opgaver, der skal danne grundlaget for jeres videre arbejde.

Handicaprådene er vidt forskellige, og der er derfor ikke én opskrift på det gode rådsarbejde, men guiden fokuserer på de områder, fx opgaver og samarbejde, der altid er vigtige for at få en god fælles start på et effektivt rådsarbejde – lige meget hvordan I er organiseret.

Guidens indhold skal ses som inspiration og gode råd, som det enkelte kommunale handicapråd kan følge i det omfang, det kan passe ind hos dem. Guiden henvender sig til både nye og erfarne rådsmedlemmer, der vil skabe et fælles afsæt for det videre arbejde.

Guiden er udviklet som led i et initiativ i regi af Fællessekretariatet for Det Centrale Handicapråd og Frivilligrådet, der har til formål at understøtte kommunale råd.

Guiden er inspireret af spørgsmål og henvendelser fra kommunale handicapråd samt input fra udvalgte kommunale handicapråd. En stor tak til dem for at bidrage med gode erfaringer og viden.

HVORDAN BRUGER VI GUIDEN?

Guiden er bygget op omkring en række temaer. I forbindelse med temaerne er der udviklet et antal refleksionsspørgsmål og øvelser, som I kan gennemgå i fællesskab. Vi anbefaler, at I gennemgår temaerne løbende på de første møder eller arrangerer en decideret introduktionsdag, hvor I har god tid til alle øvelser og spørgsmål. Guiden og de tilknyttede øvelser kan også bruges undervejs i rådsperioden. Udpeg en tovholder, fx rådets formand eller sekretær, der kan lede jer igennem diskussionerne, sikre fremdrift og samle op undervejs.

2. HVAD ER VORES OPGAVE OG ROLLE?

Som handicapråd har I et specifikt politisk opdrag, et formål og nogle opgaver, som er beskrevet i lovgrundlaget og eventuelle vedtægter for rådet. Det er hensigtsmæssigt at sikre sig fra starten af rådsperioden, at alle rådets medlemmer kender til og er enige om rådets opgaver og rolle. Start derfor altid med at læse dokumenterne godt igennem. Det er dem, der fungerer som en vigtig rettesnor for jeres arbejde og virke i rådet.

HANDICAPRÅDETS FORMÅL OG OPGAVER

Siden 2006 har det været lovpligtigt for alle kommuner at nedsætte et handicapråd. Handicaprådet består af 3-7 medlemmer udpeget efter indstilling fra handicaporganisationerne i kommunen og 3-7 medlemmer udpeget af kommunalbestyrelsen, hvoraf et antal er kommunalbestyrelsesmedlemmer og de øvrige er embedsmænd fra kommunens forvaltninger. Medlemmerne af handicaprådet udpeges for en fireårig periode i forlængelse af et kommunalvalg.

Handicaprådet har til opgave at rådgive kommunalbestyrelsen i handicappolitiske spørgsmål og formidle synspunkter mellem borgere og kommunalbestyrelsen om lokalpolitiske spørgsmål, der vedrører personer med handicap.

Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at høre handicaprådet i sager fra alle sektorer og politikområder i kommunen, der har betydning for personer med handicap. Det kan fx være initiativer på social- og sundhedsområdet, specialundervisning og initiativer på kulturområdet, hvor spørgsmål om tilgængelighed kan få betydning. Det er kommunalbestyrelsen, der i den enkelte sag afgør, om sagen har betydning for personer med handicap og derfor skal sendes i høring i handicaprådet.

Handicaprådet er et rådgivende organ i forhold til kommunalbestyrelsen og har ikke selvstændig beføjelse til at træffe beslutninger om tiltag, som kommunen skal iværksætte. Kommunalbestyrelsen er derfor heller ikke forpligtet til at følge bemærkninger og indstillinger fra handicaprådet.

Handicaprådet kan behandle alle lokalpolitiske spørgsmål, som vedrører borgere med handicap og tage spørgsmål af mere generel karakter op til drøftelse og komme med forslag til såvel politiske som administrative initiativer. Dette kan ske på flere måder. For eksempel ved at rådet afgiver høringssvar eller tager emner op af egen drift og inviterer kommunalpolitikere, forvaltningschefer og andre relevante aktører til dialog. Handicaprådet kan imidlertid ikke behandle enkeltsager, herunder konkrete klagesager eller personalesager.

LOVGRUNDLAG

De kommunale handicapråd er nedsat i henhold til § 37a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og beskrevet i kapitel 1 i bekendtgørelsen om råd på det sociale område.

[Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, § 37a](#)

[Bekendtgørelse om råd på det sociale område, kapitel 1](#)

[Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, kapitel 36, punkt 423 – 432](#)

PUBLIKATION OM KOMMUNAL HANDICAPPOLITIK

Det Centrale Handicapråd har udarbejdet en publikation (2020), der giver inspiration og konkrete idéer til kommunernes og handicaprådernes arbejde med at udvikle, implementere og følge op på kommunale handicappolitikker.

Publikationen stiller skarpt på, hvordan en kommunal handicappolitik kan bruges som løftestang for det handicappolitiske arbejde og skabe rammerne for et forpligtende og koordineret samarbejde på tværs af politiske udvalg og forvaltninger.

Find inspiration i publikationen "Nye kommunale handicappolitikker – inspiration til at udvikle handicappolitik med handling og fremdrift" på www.dch.dk.

Påvirk politikerne

Handicaprådet skal først og fremmest spille en stærk politisk rolle og fungere som strategisk medspiller i forhold til kommunens handicappolitiske indsats og udvikling. Det er jer, der skal sætte handicappolitiske spørgsmål på den politiske dagsorden og sikre, at der er politisk fokus på værdien af de handicappolitiske forhold i jeres kommune. Det er også jer, der skal være med til at kvalificere politikernes beslutninger i sager, der vedrører handicapområdet, hvilket kræver, at I bliver hørt og inddraget i de politiske beslutningsprocesser.

Vær bevidst om din rolle som rådsmedlem

Handicaprådets medlemmer har forskellige udgangspunkter for at sidde i rådet, alt efter om de er repræsentanter fra en handicaporganisation, embedsmænd eller kommunalpolitikere. Det er en naturlig del af rådets virke, som alle i rådet skal respektere og finde en måde at håndtere konstruktivt. Rådets brede sammensætning betyder, at I kan arbejde jer frem til forslag med bred opbakning. Sammensætningen og de forskellige interesser kan også være rådets største udfordring, da handicaprådet er et rådgivende organ og derfor gerne skal kunne opnå en vis grad af konsensus. Husk at dialog og meningsudveksling mellem rådets medlemmer kan være et mål i sig selv for rådsarbejdet, da handicaprådet netop er et dialogforum.

Personer med handicap er en mangfoldig gruppe

Vær opmærksom på, at personer med handicap er lige så forskellige som alle andre og hverken har samme interesser, udfordringer eller behov. Når handicaprådet drøfter et emne, afgiver hørings svar, udtaler sig offentligt, er det derfor vigtigt at bevare et helhedssyn og huske, at rådet varetager alle spørgsmål af betydning for personer med forskellige handicap og forskelligartede behov.

Læs mere om rådets sammensætning og de forskellige roller i pjecen "[Handicapråd – den gode praksis](#)", der er udarbejdet af Kommunernes Landsforening og Danske Handicaporganisationer.

HVILKE OPGAVER VEDRØRER HANDICAPRÅDET?

Sektoransvarsprincippet er et grundlæggende princip i dansk handicappolitik. Princippet indebærer, at alle dele af den offentlige sektor er ansvarlige for, at deres ydelser er eller gøres tilgængelige for personer med handicap.

I praksis betyder det, at ansvaret for ligebehandling af personer med handicap placeres i den del af forvaltningen og hos det fagpolitiske udvalg, der i øvrigt har ansvaret for det pågældende område.

Kommunens handicappolitiske indsats kan derfor ikke afgrænses til socialforvaltningen, men inkluderer alle kommunens sektorer og driftsområder lige fra byplanlægning og kollektiv trafik til kulturliv og fritidsaktiviteter.

De typiske opgaver for handicaprådet

Italesætte udfordringer for personer med handicap i kommunen og komme med konkrete løsningsforslag	Kvalificere kommunale politikker, strategier og udviklingsprojekter, fx ved høringsvar og dialogmøder	Tage initiativ til kommunale aktiviteter, fx uddeling af handicappris i anledning af FN's internationale handicapdag
Bidrage til at udvikle, implementere og følge op på kommunens handicappolitik og handleplaner	Dialog med relevante aktører, fx politiske udvalg, andre kommunale råd og forvaltninger	Stille forslag om politiske og administrative initiativer

Figur 1: Det kommunale handicapråds typiske opgaver

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Løser I alle opgaver i figuren?
- Er der nogle af opgaverne i figuren, I ikke løser, men gerne vil løse?
- Har I andre opgaver end de, der er nævnt i figuren?
- Hvad er jeres formål som handicapråd? Tag udgangspunkt i lovgrundlaget og sæt flere ord på.
- Hvordan gør I som handicapråd helt konkret en forskel i jeres kommune i dag?
- Hvor kan I som handicapråd styrke jeres indsats? Og hvad kræver det?
- Hvilken rolle spiller I som handicapråd i dag i forhold til politiske beslutninger?
- Hvilken rolle vil I gerne have, at handicaprådet skal spille i fremtiden?
- Hvilke opgaver skal I bruge mest tid på i fremtiden?

3. HVORDAN LØSER VI VORES OPGAVER BEDST?

Et handicapråd har mange forskellige opgaver, og det kræver forskellige kompetencer. Fx er interessevaretagelse, forståelsen af kommunens arbejdsgange og kommunikationskompetencer vigtige for arbejdet. Der er ingen forventning om, at alle medlemmer af rådet kan det samme, men det kan være nyttigt at afdække medlemmernes kompetencer og interesser for at kunne afklare, om der er brug for at styrke eller supplere viden og evner i rådet.

Diskutér roller og match motivation med opgaver

Handicaprådets medlemmer har forskellige udgangspunkter og motiver for at sidde i rådet. Nogle er drevet af lysten til politisk interessevaretagelse og udvikling af strategi. Andre er mere optaget af at igangsætte og afvikle konkrete aktiviteter. Afdæk gerne på et af de første møder jeres forskellige kompetencer, motivation og præferencer for at indgå i rådet. På den måde kan I bedre pejle jer ind på, hvilke opgaver I hver især brænder særligt meget for, og hvilke der er realistiske at løfte i fællesskab.

Fordel funktioner og afstem forventninger

Når I har afdækket jeres styrker, og hvad der driver jer, bør I afstemme forventninger med hinanden: Hvor meget tid kan I hver især bruge på rådsarbejdet? Hvordan kan I sikre ejerskab og deltagelse fra alle medlemmer? Derefter kan I fordele opgaverne imellem jer og eventuelt udpege tovholdere til specifikke funktioner.

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvad er I hver især gode til? Tag en runde omkring bordet.
- Mangler I kompetencer eller viden i handicaprådet for at kunne udfylde jeres rolle?
- Hvad er jeres motivation hver især for at være medlem af handicaprådet?
- Hvordan kan I bedst udnytte jeres styrker og drivkraft til at opfylde rådets formål?
- Kan nogle opgaver uddelegeres eller varetages af enkelte medlemmer eller arbejdsgrupper?
- Hvilke forventninger er der til de enkelte funktioner i rådet?
- Hvordan skal de forskellige roller i rådet spille sammen?

Øvelse

Afdæk rådets samlede kompetencer

Få afdækket hinandens styrker og kompetencer i denne øvelse på 5 trin.

Hvor lang tid tager øvelsen: ⌚ ca. 1,5 timer.

Hvem deltager? Alle i handicaprådet.

Hvad kræver det af deltagerne? Alle skal have kendskab til rådets lovgrundlag, opgaver og rolle.

Hvad skal deltagerne bruge til øvelsen? Skriveredskaber og et print af kompetenceskemaet.

Trin 1: Udpeg en tovholder, der skal bringe jer igennem øvelsen inden for den afsatte tid og opsummere svarene undervejs (fx jeres rådssekretær).

Trin 2: ⌚ ca. 15 min.

Deltagerne udfylder hver især dette skema:

Hvad er du særligt optaget af, når det handler om handicaprådets mål og formål?	Hvilke kompetencer vil du gerne udvikle i rådsarbejdet?
Hvilke kompetencer kan du bidrage med i rådsarbejdet?	Hvilke kompetencer ønsker du, at de andre medlemmer bidrager med i rådsarbejdet?

Trin 3: ⌚ ca. 30 min.

Deltagerne fremlægger på skift svarene fra deres skema. Efter den første fremlæggelse har deltagerne mulighed for at spørge ind til hinandens svar.

Trin 4: ⌚ ca. 30 min.

Tovholderen opsummerer rådets samlede kompetencer og noterer dem i et ark. Deltagerne drøfter derefter: Har vi de nødvendige kompetencer til at opfylde rådets mål? Hvad mangler vi? Hvordan kan vi få de nødvendige kompetencer?

Trin 5: ⌚ ca. 15 min.

Deltagerne aftaler næste skridt. Er der fx behov for hjælp udefra i form af et fælles oplæg?

4. HVORDAN FÅR VI ET GODT SAMARBEJDE I RÅDET?

I langt de fleste kommuner er der et godt samarbejde i handicaprådet og gode samarbejdsrelationer mellem handicaprådet, kommunalbestyrelsen og kommunens forvaltninger. Et godt og velfungerede samarbejde er en vigtig forudsætning for at få løst jeres opgaver og skabe mest mulig værdi som handicapråd. Omvendt kan interne konflikter være en barriere for rådets indflydelse og gennemslagskraft. Hvor godt handicaprådet i praksis fungerer synes ofte at være personafhængigt og afhænger bl.a. af formandens evne til at lede rådsarbejdet, og de enkelte medlemmers engagement, arbejdsindsats og kompetencer.

Skab klare rammer

Uklarhed skaber grobund for uenigheder, og derfor er det vigtigt, at I har klare rammer for rådsarbejdet. Det er fx vigtigt at få styr på hvem i rådet, der har ansvar for hvad. Diskutér også jeres rammer omkring møderne. Hvor ofte mødes I? På hvilket tidspunkt? Hvor mødes I? Og hvilken forberedelse forventer I af hinanden inden møderne? Beslut jer desuden for, hvordan I vil forebygge og håndtere konflikter. Beskriv, hvad I vil gøre i tilfælde, hvor I er uenige.

Forretningsordenen – få styr på jeres spilleregler

Handicaprådet kan vælge at formulere og vedtage en forretningsorden. Forretningsordenen er et sæt spilleregler for, hvordan I organiserer jer, samarbejder og træffer beslutninger. Forretningsordenen beskriver eksempelvis:

- Formelle regler for handicaprådets virke med afsæt i lovgrundlaget
- Regler for afvikling af handicaprådets møder (fx udformning af dagsorden og referater)
- Personlig forventningsafstemning mellem rådsmedlemmerne
- Rolle- og kompetencefordeling
- Procedure for afgivelse af hørings svar
- Regler for intern og ekstern kommunikation, herunder retten til at udtale sig på vegne af rådet
- Ansvars- og opgavefordeling. Fx uddelegering af specifikke opgaver til underudvalg eller arbejdsgrupper

Tilpas forretningsordenen løbende

Forretningsordenen kan variere i omfang, detaljegrad og længde, men sørg for, at den ikke bliver for lang og indviklet. Tilpas forretningsordenen løbende, så den er tilpasset jeres aktuelle behov. Fx i forbindelse med opstart af en ny rådsperiode.

TIP

Skab plads til udvikling

For at fastholde og motivere medlemmerne i rådet er det vigtigt, at I sørger for at skabe plads til nye ideer. Gør det fx til et fast punkt i dagsordenen at diskutere nye tiltag.

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvordan sikrer I effektiv kommunikation mellem møderne?
- Hvilket fremmøde og hvilken forberedelse forventer I af hinanden?
- Er der uklarhed om fx opgaver eller praktiske forhold, som giver anledning til usikkerhed hos jer hver især?
- Hvordan vil I forebygge og håndtere personlige- og/eller interessekonflikter mellem medlemmer?

Øvelse

Lav principper for det gode samarbejde hos jer

I denne øvelse på 5 trin skal I formulere principper for jeres samarbejde og blive enige om, hvordan I anvender dem i hverdagen.

Hvor lang tid tager øvelsen: ⌚ ca. 1 time.

Hvem deltager? Alle medlemmer af rådet.

Hvad kræver det af deltagerne? Overvej inden øvelsen, hvad der er vigtigt for jer for at skabe et godt samarbejde. Alle skal inden øvelsen have læst bekendtgørelsen og eventuelle vedtægter og forretningsordenen for rådet.

Hvad skal deltagerne bruge til øvelsen? Stort papir eller tavle og tilhørende skriveredskab.

Trin 1: Udpeg en tovholder, der står for at lede øvelsen. Dvs. en der tager tid, opsummerer undervejs (fx på tavlen) og styrer dialogen. Det kan fx være jeres rådssekretær.

Trin 2: ⌚ ca. 25 min.

Tag en runde hvor I hver især svarer på spørgsmålet: **Hvad er vigtigt for et godt samarbejde i rådet?** Sørg for ikke at afbryde undervejs. Efter runden kan I bede om uddybning af hinandens svar.

Trin 3: ⌚ ca. 15 min.

På baggrund af svarene fra trin 2 skal I nu i fællesskab blive enige om 7 principper, som er vigtige for at skabe gode møder hos jer (fx velforberedt, rettidig eller respektfuld dialog). Tovholderen opsummerer på tavle/papir.

Trin 4: ⌚ ca. 20 min.

Afstem forventninger. Tag en runde, hvor I hver især svarer på: **Hvad forventer vi hver især af hinanden før, under og mellem møderne?** Det kan fx være i forhold til fremmøde, engagement under møderne og opfølgning. Giver runden anledning til konkrete aftaler, noterer tovholderen aftalerne på tavle/papir.

Trin 5: Efter øvelsen

Opdatér jeres forretningsorden ud fra det, I er nået frem til i øvelsen, så I har det bedste udgangspunkt for et godt samarbejde.

5. HVORDAN SKABER VI FREMDRIFT I ARBEJDET?

For at skabe fremdrift i rådsarbejdet er det vigtigt, at rådets mål og delmål er tydelige for alle medlemmer. Det kan derfor være en god idé at udarbejde en visionsplan for jeres handicapråd, hvor I definerer en klar overordnet retning for arbejdet i rådet.

HVAD ER EN VISION?

En vision er det overordnede mål, som I sammen skal forsøge at arbejde hen imod. Fx "Vi ønsker at blive en stærk handicappolitisk stemme i Esbjerg Kommune". Visionen skal danne afsæt for de konkrete mål og delmål, I sætter jer for rådsarbejdet, så I hele tiden er på rette vej.

Skab dynamik i jeres arbejde

Organisér jeres rådsarbejde, så det skaber engagement og fremdrift. Fx ved at nedsætte små arbejdsgrupper eller ad hoc-udvalg, som løser konkrete opgaver og tager ad hoc-beslutninger. På den måde bliver rådsmøderne i højere grad brugt til de overordnede beslutninger, mens rådsmedlemmerne kan være aktive i forskellige grupper.

Bevar overblikket med et årshjul

Mange af jeres opgaver er tilbagevendende og bundne opgaver på bestemte tidspunkter af året. Et årshjul er et godt værktøj til at skabe overblik over årets gang og de fokusområder eller temaer, som handicaprådet ønsker at prioritere i det kommende år. Prioriteringen kan fx tage udgangspunkt i kommunens handicappolitik og evt. tilhørende handleplan. Årshjulet sikrer, at I overholder vigtige frister og når at forberede jer rettidigt på opgaver. Se årshjulet som et dynamisk værktøj, der løbende skal opdateres, så det er retvisende. Fx i starten af året.

Planlæg årets aktiviteter

I kan med fordel supplere årshjulet med et møde- og handleplansskema, hvor I mere præcist planlægger og beskriver årets øvrige indsatser. Husk at der skal være en klar sammenhæng mellem rådets overordnede mål og vision og de aktiviteter, som rådet igangsætter.

Styr jeres møder

Forretningsorden, dagsorden til møderne og mødereferater er rådets vigtigste styringsredskaber. Helt konkret er det vigtigt at have:

- En fyldestgørende forretningsorden, der bl.a. klarlægger ansvars- og rollefordeling (læs mere i afsnit 4 "Hvordan får vi et godt samarbejde i rådet?")
- En klar og tydelig dagsorden til møderne, så medlemmerne hurtigt kan gennemskue punkterne
- God mødestyring, så det fx er klart, hvornår et punkt er til hhv. orientering, drøftelse og beslutning.

FORMANDENS SÆRLIGE ROLLE

Formanden har en vigtig nøglefunktion i ethvert handicapråd. Formandens typiske ansvarsområder er, at:

- Sætte retningen for rådets arbejde
- Planlægge og afvikle møder
- Følge op på beslutninger
- Sikre et godt arbejdsmiljø i rådet
- Sikre åbenhed og gennemsigtighed i rådsarbejdet
- Udtale sig på vegne af rådet.

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

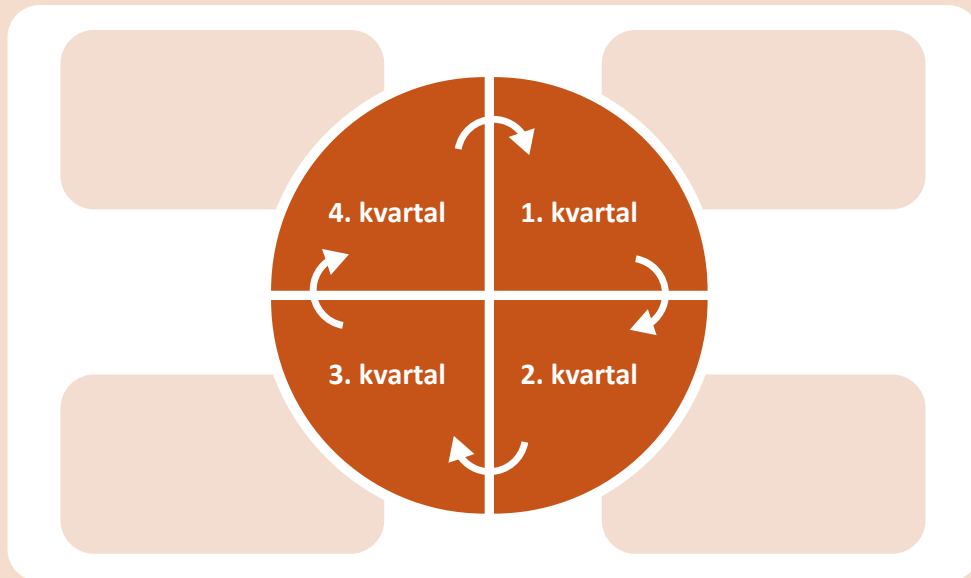
- Hvad forventer I at bruge mest tid på i løbet af året?
- Er prioriteringen mellem fx aktiviteter og det politiske arbejde hensigtsmæssig?
- Er der nogle opgaver, som skal nedprioriteres?
- Hvordan fordeler I bedst opgaverne mellem jer?
- Hvilken aktivitet forventer I af hinanden mellem møderne?
- Hvordan kan I arbejde med opfølgning på implementeringen af kommunens handicappolitik og eventuelle handleplaner?

Øvelse

Planlægning af det kommende år

I denne øvelse skal I sammen som handicapråd udfylde jeres årshjul samt en møde- og handleplan, så I har et overblik over årets opgaver.

Trin 1: Udfyld jeres årshjul med jeres tilbagevendende og bundne opgaver samt tidsfrister.

Trin 2: Udfyld i fællesskab jeres møde- og handleplansskema for det kommende år. Vær særligt opmærksom på:

- Ressourceforbrug. Har I tid og kræfter til at planlægge og afvikle aktiviteterne?
- Sammenhæng med mål. Bidrager aktiviteterne til, at I opfylder jeres overordnede mål?

Møde- og handleplan for handicaprådet

Dato	Aktivitet	Tid og sted	Indhold	Ansvarlig

6. HVORDAN FÅR VI NYE MEDLEMMER INVOLVERET I ARBEJDET?

Der er stor forskel fra handicapråd til handicapråd på hvor mange rådsmedlemmer, der udskiftes i forbindelse med konstitueringen af handicaprådet efter et kommunalvalg. I nogle råd vil der være mange gengangere, mens der i andre råd vil være stor udskiftning og mange nye medlemmer. I alle tilfælde er det vigtigt, at de nye medlemmer bliver klædt godt på til arbejdet i rådet og forstår deres rolle som rådsmedlem. Fx at repræsentanterne fra handicaporganisationerne ikke sidder i rådet som enkeltpersoner med særinteresser, men som repræsentanter for en større gruppe borgere med forskellige typer af handicap og behov.

Aftal at et erfarent rådsmedlem eller rådssekretæren på en af de første rådsmøder i den nye periode giver en introduktion til det lovgivningsmæssige grundlag, de forskellige roller, ansvaret og opgaverne som rådsmedlem. Giv også nye medlemmer en lille intro-pakke med de mest relevante dokumenter såsom relevant lovgivning, handicaprådets eventuelle vedtægter og forretningsorden, kommunens handicappolitik mv.

Bed de erfarne rådsmedlemmer om at dele deres erfaringer fra den tidligere rådsperiode fx i forhold til rådets interne samarbejde og områder, hvor rådet har haft stor gennemslagskraft.

Introducér til fællesskabet

En god introduktion handler ikke kun om at blive klædt på til at kunne løse opgaverne, men også om at blive inviteret ind i fællesskabet. Som etableret råd har I sikkert nogle vaner og en særlig kultur, og for de nye medlemmer er det vigtigt, at der bliver sat ord på jeres uformelle samværsformer.

TIP

Styrk fællesskabet med en social aktivitet. Fx en fælles middag, et besøg hos en handicaporganisation eller et andet handicapråd eller en hel strategi- og visionsdag, hvor rådets nye medlemmer kan lære hinanden at kende.

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvilke vaner og uformelle omgangsformer har I i rådet, som er værd at kende for nye medlemmer?
- Var der noget, som I undrede jer over, da I selv startede som rådsmedlemmer?
- Er der noget i jeres omgangsform, som kan gøre det svært at blive en del af fællesskabet? Fx et stort fokus på historik eller indforstået snak.
- Er der nogle praktiske ting, som vil være relevante for de nye medlemmer at vide? Fx vedrørende møder, dækning af udgifter eller andet.

7. HVEM SAMARBEJDER VI MED?

For at få mest mulig viden, opbakning og indflydelse skal I forsøge at inddrage alle relevante aktører. Det kan for eksempel være handicaporganisationer, lokale medier, politiske udvalg og andre råd. Fx det lokale frivilligråd eller udsatterådet. Det er vigtigt at samarbejde bredt og på tværs af områder. Jo flere I samarbejder om at fremme vilkårene for personer med handicap, desto stærkere stemme har I. Vær opsøgende, nysgerrig og opsøg dialog med jeres netværk og samarbejdspartnere – også med dem, I ikke kender i forvejen.

TIP

Hold møder på tværs af rådene i kommunen eller sørg for, at der sidder repræsentanter fra andre råd i handicaprådet og omvendt.

Forstå rådets unikke position

Sørg for at skabe tydelighed omkring jeres position i det handicappolitiske landskab. Hvad er netop jeres særlige opgaver og eksistensberettigelse? På den måde gør I det lettere for andre aktører at se, hvordan I kan hjælpe og bruge hinanden. Vær også bevidst om, hvilke snitflader I har til andre aktører, så I fx ikke modarbejder hinanden. Hav i stedet et fælles fokus på synergi for at fremme de lokale forhold for personer med handicap.

Elevatortalen

Det er vigtigt, at I præcist kan forklare, hvem rådet er, hvorfor I er sat i verden, og hvordan I arbejder. Det skal være nemt for omverdenen at forstå og gennemskue, hvad rådet laver. Formulér sammen en kort fælles præsentation – elevatortalen – så omverdenen får det samme klare billede af rådet og dets arbejde – uanset hvem af medlemmerne, man møder.

Kort over handicaprådets typiske samarbejdspartnere

Forvaltningschefer	Embedsmænd	Politiske udvalg
Andre kommunale råd	Forskellige handicaporganisationer	Det Centrale Handicapråd
Danske Handicaporganisationer	Lokale medier	Andre handicapråd

Figur 2: Et handicapråds typiske samarbejdspartnere

Øvelse

Kortlæg jeres samarbejdspartnere

I denne øvelse skal I blive klogere på jeres nuværende og mulige nye samarbejdspartnere, samt hvordan I vil styrke samarbejdet med dem.

Hvor lang tid tager øvelsen: ⌚ ca. 1 time.

Hvem deltager? Alle rådsmedlemmer, formand og gerne rådssekretær.

Hvad kræver det på forhånd af deltagerne? Der er ingen forberedelse.

Hvad skal deltagerne bruge til øvelsen? Et print af figuren over et handicapråds typiske samarbejdspartnere (figur 2).

Trin 1: Udpeg en tovholder, som leder jer igennem øvelsen (fx rådssekretæren).

Trin 2: ⌚ ca. 20 min.

Se på figuren sammen.

- Sæt navne på nuværende og potentielle samarbejdspartnere for netop jeres handicapråd.
- Overstreg de, som ikke er relevante for jeres handicapråd. Begrund evt. jeres fravalg.

Trin 3: ⌚ ca. 20 min.

Prioritéér de tre vigtigste samarbejdspartnere for jer i dag. Hvordan kan I styrke samarbejdet med dem? Tovholderen noterer ned undervejs.

Trin 4: ⌚ ca. 20 min.

Identificér tre potentielle samarbejdspartnere, som I med fordel kan øge samarbejdet med. Diskutér, hvordan I vil opnå det. Tovholderen noterer undervejs.

Øvelse

Lav en elevatortale

I denne øvelse skal I udvikle handicaprådets elevatortale. En elevatortale er en præsentation, der er så kort, at du kan nå at sige den på en tur med en elevator. Dvs. ideelt set under 1 minut. Efter talen skal modtageren have et indtryk af, hvem handicaprådet er, og være nysgerrig på at høre mere.

Hvor lang tid tager øvelsen: ⌚ ca. 80 minutter.

Hvem deltager? Alle medlemmer af rådet.

Hvad skal deltagerne bruge til øvelsen? En tavle, papir og skriveredskaber.

Trin 1: Udpeg en tovholder til at lede jer igennem øvelsen. Fx jeres rådssekretær.

Trin 2: ⌚ ca. 15 min.

Overvej hver især, hvad der er det vigtigste at fortælle om jeres handicapråd. Hvis I har en vision, skal elevatortalen hænge sammen med visionen. I kan fx bruge nogle af disse hjælpesætninger til at komme i gang:

- Vi er...
- Vi er sat i verden for at...
- Det gør vi, fordi...
- Det gør vi ved at...
- Vi gør en forskel for kommunens borgere med handicap ved at...
- Vi skaber værdi for kommunen ved at...

Trin 3: ⌚ ca. 25 min.

På skift deler I jeres overvejelser for hinanden – hvad bør være med i en elevatortale?

Trin 4: ⌚ ca. 10 min

Hvert rådsmedlem skal nu udvælge og nævne et nøgleord eller budskab, som skal med i elevatortalen. Tovholderen skriver op på tavlen.

Trin 5: ⌚ ca. 30 min

Ud fra budskaberne og nøgleordene på tavlen udvikler I nu sammen en præcis elevatortale.

Trin 6: Efter øvelsen

Øv elevatortalen med hinanden, og tag elevatortalen i brug ved enhver given lejlighed.

8. HVORDAN KOMMER VI PÅ DEN POLITISKE DAGSORDEN?

Et godt samarbejde mellem kommunen og handicaprådet er afgørende for at sikre fremdrift i rådets arbejde. Derfor er det vigtigt at have en løbende dialog med relevante politiske udvalg og/eller udvalgsformænd. Det kan fx ske ved årlige dialogmøder, løbende orienteringer til og fra udvalg og forvaltninger. Et løbende samarbejde med de enkelte politiske udvalg kan være med til at sikre, at handicapaspektet indarbejdes i både tankegang og handling tidligt i kommunernes arbejdsgange og processer. I samarbejdet med politikere, udvalg og forvaltninger er det vigtigt at fokusere på jeres udbytte, men også hvordan I kan bidrage til at nå politiske mål.

Vær proaktiv og dialogorienteret

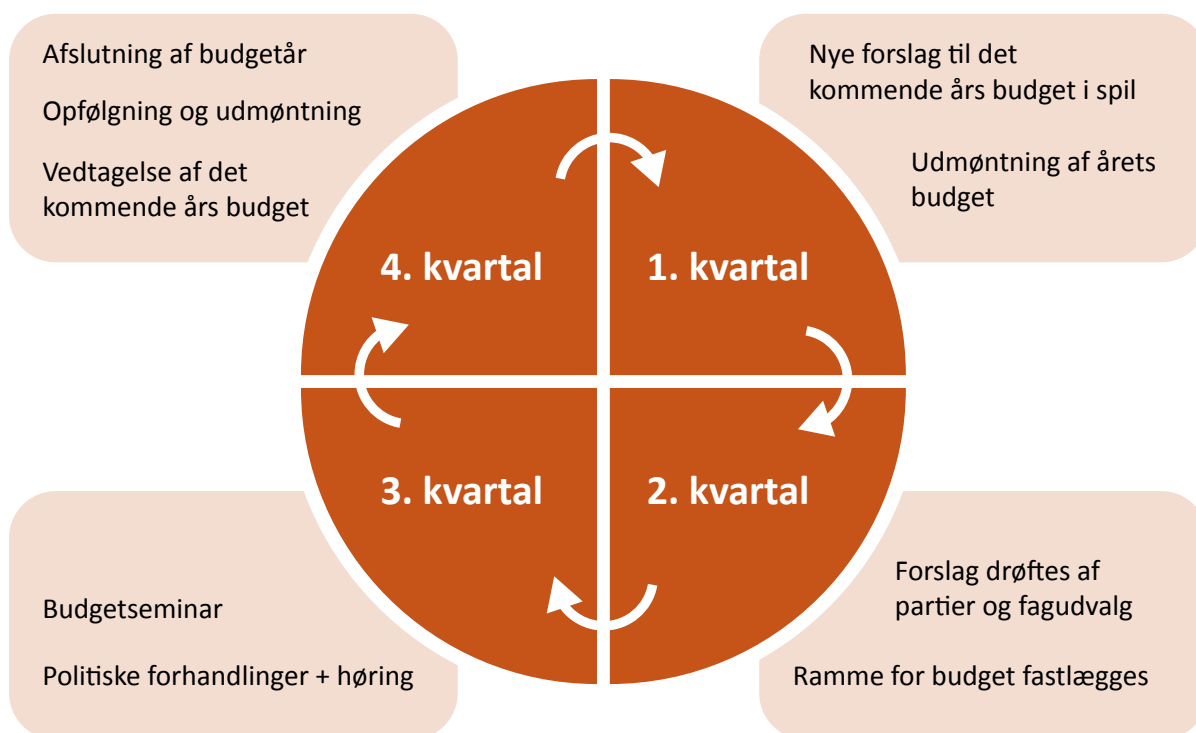
Som handicapråd skal I gerne på banen allerede i de indledende diskussioner af nye politiske tiltag, som har betydning for personer med handicap. På den måde kan I bidrage til at finde fælles løsninger og træffe bedre politiske beslutninger med en bredere opbakning. Ved at inddrage handicaprådet tidligt i beslutningsprocesser kan kommunalbestyrelsen i mange tilfælde undgå uhensigtsmæssige løsninger fx i forhold til byplanlægning og trafik, som sidenhen skal tilpasses for at blive tilgængeligt for personer med handicap.

Det er vigtigt at huske på, at der for politikerne kan være flere fordele ved at inddrage handicaprådet i beslutningsprocesserne. Som handicapråd giver I politikerne:

- Indblik i lokale udfordringer på handicapområdet
- Viden om målgrupper
- Nye og værdifulde perspektiver på det politiske arbejde
- Kvalificeret sparring i beslutningsprocesser
- Konkrete løsningsforslag.

Det typiske kommunale budgetårshjul

Det kommunale årshjul har stor betydning for, hvornår der er mulighed for at få fremsat ønsker til økonomiske prioriteringer i kommunen. Tidspunkterne kan variere fra kommune til kommune. Tjek derfor de lokale budgetprocesser i jeres kommune. På den måde kan I tilrettelægge den bedste proces. Nedenfor ses et årshjul for budgetlægningsproces, som det ser ud i mange kommuner.

Figur 3: Det typiske kommunale budgetårshjul

7 GODE RÅD TIL AT FÅ HANDICAPOMRÅDET PÅ DEN POLITISKE DAGSORDEN

- 1) Sæt mål:** Formulér klare mål for jeres politiske interessevaretagelse. Hvad vil I opnå? Koncentrér jer om 1-2 mærkesager og budskaber
- 2) Husk timingen:** Præsenter jeres sag, når det er aktuelt for politikerne (se det kommunale årshjul)
- 3) Klæd politikerne på:** Politikere har ofte begrænset tid. Hjælp dem til at forstå sagen ved kort og præcist at præsentere de relevante informationer og sammenhænge
- 4) Fokuser på værdien:** Det skal være tydeligt for politikerne, hvordan I kan bidrage til at løse et problem for kommunen
- 5) Vær konstruktiv:** Kom med konstruktive argumenter og løsningsforslag i stedet for beklagelser
- 6) Tag udgangspunkt i politikernes perspektiv:** Forstå hvad politikerne hver især er optaget af (fx beskæftigelse, uddannelse mv.) og start her, når I skal præsentere jeres sag
- 7) Vær politisk farveblind:** Lad jer ikke påvirke af partipolitiske holdninger. I arbejder for at forbedre forholdene for personer med handicap. Uanset partifarve.

HVAD KAN I EKSEMPELVIS VÆRE MED TIL AT PÅVIRKE?

- Kommunale udviklingsprojekter
- Beslutninger vedrørende kommunens sociale tilbud til borgere med handicap eller specialundervisning
- Kommunens handicappolitik.

TIP

Mød politikerne

Overvej, hvordan I bedst kan give politikerne indsigt i hverdagen og forholdene for kommunens borgere med forskellige typer af handicap. Mange handicapråd har gode erfaringer med at holde faste dialogmøder med de politiske udvalg og forvaltningschefer med henblik på at drøfte generelle og konkrete spørgsmål på det pågældende politikområde. Husk, at politikere også bare er mennesker, der brænder for at gøre en forskel i lokalområdet, og det kan I som handicapråd hjælpe dem med.

AFDÆK PROBLEMET OG SKAB LYDHØRHED

Tag initiativ til en lille undersøgelse, der tager temperaturen på oplevelsen af inddragelse og tillid til den kommunale sagsbehandling blandt borgere med handicap og pårørende i kommunen. Et faktiskt afsæt med præcise tal på status i jeres kommune kan give større gennemslagskraft og skærpe politikernes lydhørhed.

Find inspiration i gap-undersøgelsen "[Inddragelse og tillid i mødet mellem kommunerne og borgere med handicap](#)", som VIVE har udarbejdet på vegne af Det Centrale Handicapråd. Læs også [Det Centrale Handicapråds anbefalinger til øget tillid på handicaprådet](#).

Øvelse

Se problemet med politikernes øjne

I denne øvelse skal I arbejde med at formulere rådets anbefalinger, så de bliver relevante for politikerne.

Hvor lang tid tager øvelsen: ⌚ ca. 1,5 timer.

Hvem deltager? Alle medlemmer af rådet.

Hvad skal deltagerne bruge til øvelsen? Skriveredskaber og et print af skemaet.

Trin 1: ⌚ ca. 30 min.

Gå sammen to og to. Start med at kigge i lovgrundlaget og evt. rådets vedtægter. Identificér og diskutér dernæst et konkret problem, som I hjælper kommunen med at løse. Det kan fx være i forhold til en særlig problemstilling, som I ved, optager politikerne. Udfyld skemaet nedenfor.

Kom med løsninger på politikernes udfordringer	Udfyld svaret
1) Hvad er udfordringen, som I hjælper med at løse?	
2) Hvem går det ud over?	
3) Hvad er konsekvensen, hvis udfordringen ikke bliver løst?	
4) Hvordan kan I bidrage til, at udfordringen bliver løst?	
5) Hvad er gevinsten for kommunen, hvis problemet bliver løst?	

Trin 2: ⌚ ca. 30 min.

Fremlæg og vurdér jeres eksempler i plenum. Diskutér derefter hvilke, der ligger tættest op ad kommunens målsætninger? Har enkelte politikere netop denne udfordring som sin mærkesag?

Trin 3: ⌚ ca. 15 min.

Vælg to problemer ud, som I vil bruge som jeres stærkeste argumenter.

Trin 4: ⌚ ca. 20 min.

Diskutér jeres næste skridt. Hvordan vil I præsentere politikerne for problemet og de mulige løsningsforslag?

Eksempel på udfyldt skema

Kom med løsninger på politikernes udfordringer	Udfyld svaret
1) Hvad er udfordringen, som I hjælper med at løse?	Vi bidrager til at bekæmpe den voksende ensomhed blandt unge med handicap.
2) Hvem går det ud over?	X procent af de unge med handicap i kommunen.
3) Hvad er konsekvensen, hvis udfordringen ikke bliver løst?	Ensomhed kan føre til dårlig mental og fysisk sundhed. Dårlig trivsel kan medføre, at unge med handicap ikke kommer i job eller uddannelse.
4) Hvordan kan I bidrage til, at udfordringen bliver løst?	Formidle viden om tilbud om fællesskaber.
5) Hvad er gevinsten for kommunen, hvis problemet bliver løst?	Bedre mental og fysisk sundhed – mere overskud til at gennemføre en uddannelse (jf. målsætningen i kommunens handicappolitik).

DET CENTRALE HANDICAPRÅD

Det Centrale Handicapråd er et uafhængigt råd, hvis opgave er at drøfte og vurdere samfundsudviklingen i lyset af FN's Handicapkonvention og rådgive regeringen og Folketinget i handicappolitiske spørgsmål. Rådet stiller forslag om konkrete politiske tiltag, kommenterer lovgivning, gennemfører holdningsbearbejdende kampagner og deltager i relevante debatter.

Rådet kan vælge at inddrage erfaringer fra de kommunale handicapråd i sit arbejde, men har ingen formel forpligtelse i forhold til at understøtte eller inddrage de kommunale handicapråd.

Rådet består af 19 medlemmer, der udpeges af den siddende socialminister efter indstilling fra en række organisationer, som alle beskæftiger sig med forskellige forhold, der har betydning for personer med handicap. Det gør rådet i stand til at finde velfunderede løsninger til, hvordan samfundet kan indrettes, så personer med handicap kan deltage i samfundslivet på lige fod med alle andre.

Det Centrale Handicapråd